

Pierwsze w 2018 roku „Spotkanie ze źródłem archiwalnym”

„Spotkanie ze źródłem archiwalnym” pt. „**Sztuka ludowa w źródle archiwalnym**” odbyło się **31 stycznia 2018 r.** w siedzibie Archiwum Państwowego w Kielcach. Organizatorami jego byli: Archiwum Państwowe w Kielcach, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Muzeum Wsi Kieleckiej.

Na rozpoczęcie wystąpił zespół ludowy z Wilkowa „**Wilkowianie**”, działający przy stowarzyszeniu „**Wilków - Nasz Dom**”. Artyści zaprezentowali 3 utwory ze swojego repertuaru. Zespół wielokrotnie brał udział w spotkaniach i konkursach o tematyce ludowej w kraju i za granicą zdobywając wiele nagród. Wszystkie zaprezentowane w tej części piosenki dotyczyły Regionu Kieleckiego.

Po pierwszym występie „Wilkowian”, zebranych gości przywitani organizatorzy „Spotkań” w osobach: Dyrektor Archiwum Państwowego w Kielcach Wiesławy Rutkowskiej i dyrektor Instytutu Historii UJK dr hab. prof. UJK Beaty Wojciechowskiej. Podziękowały za przybycie licznej publiczności i zaprosiły na kolejne cztery spotkania organizowane w roku bieżącym 2018. Następnie przedstawiły prelegentów bieżącego spotkania i przekazały głos prelegentom.

Jako pierwszy głos zabrał Łukasz Poniewierski Kierownik Sekcji Zbiorów Muzealnych z Muzeum Wsi Kieleckiej (MWK). W swoim wystąpieniu zatytułowanym: „Muzeum Wsi Kieleckiej - historia i etapy rozwoju”, prelegent przedstawił dzieje MWK od początku istnienia instytucji do chwili obecnej. Nakreślił poszczególne etapy gromadzenia zbiorów muzealnych, powstawania poszczególnych działów, sprowadzania eksponatów i wyposażenia pomieszczeń dla zwiedzających. Przedstawił zgromadzonym sylwetki osób zasłużonych dla MWK, ale i dla sztuki ludowej, w tym przede wszystkim życie i działalność również naukową w tej materii prof. Romana Reinfusa. Za pomocą prezentacji multimedialnej wizualizował historię muzeum, osób związanych ze sztuką ludową i zbiorów muzealnych. Referent przedstawił perły architektury wiejskiej w Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni, ale również oddziały Muzeum w Dworcu Laszczyków, Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich, zagroda Czernikiewiczów w Bodzentynie i wiatrak w Szwarzowicach. Łukasz Poniewierski jest autorem wystawy przygotowanej specjalnie na to spotkanie ze zbioru muzealiów MWK, a prezentowanej w Archiwum Państwowym w Kielcach. Referent wystąpił w pięknym stroju ludowym.

Kolejna prelegentka, **Dr Edyta Majcher-Ociesa** (Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), zaprezentowała zgromadzonym sylwetkę, twórczość i osobowość rzeźbiarza Jana Bernasiewicza we wspomnieniach mieszkańców wsi Gniewce, m.in. Stanisławy Kiezy. Przybliżyła gościom postać twórcy ludowego, myśliciela, patrioty, kronikarza, wróżbity i działacza społecznego na tle otaczającej go rzeczywistości w poszczególnych etapach jego życia (od okresu międzywojennego po lata 80-te XX stulecia), również wykorzystując cytaty jego głębokich przemyśleń. Bernasiewicz umiłował ponad wszystko rzeźbiarstwo i ono zajęło w twórczości artysty ludowego czołowe miejsce. Dr Edyta Majcher-Ociesa posługując się prezentacją multimedialną zobrazowała nie tylko twórczość rękodzielniczą, ale i związane z nim „proste”, jak mówił życie („*Jestem chłopem wiejskim, Polskim, Pospolitym (...)*”). Najbardziej wymowne dążenie Bernasiewicza zamykało się w jednej z cytowanych wypowiedzi: „*Dlaczego i po co rzeźbie? Ażebym Kraj, Polskę – Ojczyznę naszą umeblować, umaić Rzeźbami, uduchować, wsławić Polskę z narodem (...)* aby upamiętnić Polską historię i Kulturę Obyczajów. Robię takich co się przysłużyli dla Polski. Robię dla Narodu muzeum polskości”. Część twórczości Jana Bernasiewicza eksponuje MWK w swoich zbiorach.

Następnie głos zabrała **Agnieszka Iwan** (doktorantka Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) w wystąpieniu: „Stefan Butryn – źródło wiedzy o Stefanie Żeromskim”. Autorka poprzez prezentację życia i twórczości Stefana Butryna nakreśliła zgromadzonym etapy powstania Chaty Stefana Żeromskiego wraz z pamiątkami po pisarzu. Stefan Butryn utrzymywał bliski kontakt z rodziną Stefana Żeromskiego, ze środowiskiem artystów, kręgów rodzinnych, przyjacielskich związanych z pisarzem. Prelegentka w prezentacji multimedialnej wypełnionej postaciami ze środowiskiem tym związanych, doskonale uchwyciła postać Butryna w różnych okresach jego życia. Zaprezentowała listy, fotografie, fragmenty publikacji i wspomnień „znanych”, z którymi Butryn utrzymywał kontakt czy współpracował, w tym między innymi z Moniką Żeromską, Janem Dąbrowskim, Janem

---

Witkiewiczem, Marią Czarnocką, Stefanią Tomaszewską, Marią Kuncewiczową, Jadwigą Smosarską. Autorka zaprezentowała również piękne ujęcia „Chaty” Stefana Żeromskiego.

Przed kolejnymi wystąpieniami, zespół „Wilkowianie” wykonał 3 pieśni w tym 2 nawiązujące do setnej rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości.

Następnie **Katarzyna Kumor** (doktorantka Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) przedstawiła zgromadzonym zagadnienie „Sztuka ludowa w regionie opoczyńskim. Tradycja i współczesność”. W swoim wystąpieniu prelegentka omówiła szereg zagadnień odnośnie sztuki ludowej na Ziemi Opoczyńskiej. Zaprezentowała zgromadzonym wachlarz przykładów twórczości ludowej w omawianym regionie, mnóstwo zdjęć eksponatów, ujmując tę sztukę od tradycji do czasów współczesnych. Prezentacja multimedialna wraz z komentarzem ukazała zebranych skarby opoczyńskiej tradycji regionalnej, przybliżyła świat, który zachwycał kiedyś i oczarowuje dziś. Prelegentka przygotowała też przykładowe oryginały twórczości ludowej, które zgromadzeni mogli dotknąć i osobiście zapoznać się z oryginalnymi wycinankami ludowymi czy przepiękną pisanką. Katarzyna Kumor zaprezentowała na kilku slajdach charakterystyczne dla regionu opoczyńskiego stroje ludowe, z których dwoma w oryginale (kobiety i dziewczynki) uzupełniła wystawę dotyczącą sztuki ludowej dostępną w Archiwum Państwowym w Kielcach.

Łukasz Guldón (Archiwum Państwowe w Kielcach) przeprowadził prezentację wybranych dokumentów dotyczących sztuki ludowej w zasobie Archiwum Państwowego w Kielcach. Skupił się głównie na dokumentach pisanych wytworzonych przez urzędy w różnych okresach historycznych, od XIX wieku poczynając, a na okresie po II wojnie światowej kończąc. Z prezentowanych przepisów władz, ankiet, sprawozdań i zestawień goście spotkania dowiedzieli się co i w jaki sposób o sztuce ludowej zapisywano na kartach dokumentów. Jakże przedsięwzięcia podejmowały urzędu z terenu Kielecczyny w kierunku zainteresowania sztuką ludu, kontrolowania jej, promocji czy uwieczniania na kartach historii.

Spotkaniu towarzyszyły wystawy: „**Sztuka ludowa z Muzeum Wsi Kieleckiej**” opracowana przez **Łukasza Poniewierskiego**, wzbogaconej opoczyńskimi strojami ludowymi użyczonymi przez **Katarzynę Kumor** oraz „**Znane i mniej znane Ziemi Kieleckiej**” przygotowana przez Archiwum Państwowe w Kielcach i Muzeum Historii Kielc.

Czynny był punkt informacyjny „Archiwa Rodzinne”, przy którym można było zasięgnąć porady jak gromadzić i jak zadbać o prywatne zbiory rodzinne.

Z publikacjami Wydawnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Wydawnictwa „Arslibris” w Końskich oraz Księgarni „Światowid” w Kielcach, można było zapoznać się i zakupić wybrane przez siebie pozycje przy stoisku wydawniczym w holu głównym archiwum.